Valtiovarainvaliokunnan verojaosto
sara.kuitunen@eduskunta.fi

Kirjallinen asiantuntijalausunto

Viite: Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle jäteverolain muuttamisesta HE 185/2022 vp
Valtiovarainvaliokunnan verojaosto tiistai 4.10.2022 klo 10.30 / HE 185/2022 vp

HE 185/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jäteverolain muuttamisesta

Suomen Kiertovoima ry KIVO kiittää valtiovarainvaliokunnan verojaostoa mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle jäteverolain muuttamisesta (HE 185/2022 vp).

KIVO edustaa julkista jätehuoltoa ja kunnallisia jätelaitoksia, jotka vastaavat jätelain mukaisesti kotitalouksien ja muun kuntien vastuulle säädetyn jätehuollon järjestämisestä. Merkittävä osa jätteen käsittelyyn ja loppusijoitukseen liittyvästä infrastruktuurista ja kapasiteetista on kuntien ja kunnallisten jätelaitosten omistuksessa.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi jäteverolakia siten, että jäteveron veropohjaa laajennettaisiin jätelajeihin, joilla on todettu hyötykäyttöä eli viherlipeäsakalla ja rakentamisen ja purkamisen kipsijätteellä, veroa korotettaisiin 10 eurolla tonnia kohden sekä lakiin tehtäisiin teknisluonteinen selkeytys liittyen verovelvolliseen tahoon liittyen jätteen välivarastointiin.

KIVO lausuu hallituksen esityksestä seuraavaa.

KIVOlla ei ole lausuttavaa jäteveron korottamisesitykseen eikä jäteveropohjan laajentamisesitykseen.

Jäteveroa maksetaan kaatopaikalle loppusijoitettavaksi toimitetusta jäteverolain (1126/2010) liitteenä olevassa verotaulukossa yksilöidystä jätteestä. Jäteveroa ei kanneta jätteestä, joka hyödynnetään kaatopaikalla jäteverolain 6 §:n mukaisesti. Tällä hetkellä jäteveron piirissä ovat kaikki, sekä julkiset että yksityiset kaatopaikat, joille sijoitetaan verolliseen jäteryhmään kuuluvaa jätettä. Jäteveron piirissä on jätteen lopullinen sijoittaminen kaatopaikalle maan päälle tai maahan ja jäteverolain 3 §:n mukaan kaatopaikka on jätteen loppukäsittelypaikka, jonne sijoitetaan jätettä maan päälle tai maahan ja jonka pitäminen edellyttää ympäristönsuojelulain (527/2014) 27 §:n 1 momentin tai jätehuoltoa koskevan maakuntalain 28 b §:n 1 momentin mukaista ympäristölupaa. Kaatopaikkana ei jäteverolain 3 §:n 2 momentin mukaan kuitenkaan pidetä aluetta, joka on selkeästi erotettu kaatopaikasta ja: 1) jossa säilytetään muista jätteistä erotettuna jätettä väliaikaisesti kolmea vuotta lyhyemmän ajan ennen sen käsittelyä tai hyödyntämistä; 2) jonne sijoitetaan yksinomaan maan ja kallioperän aineksia; 3) jossa kompostoidaan tai muuten biologisesti käsitellään erikseen kerättyä biojätettä tai jäteveden puhdistamon lietettä; tai 4) jossa jäte hyödynnetään. Jäteverolain 7 §:n mukaan jätevero määrätään kaikista alueella olevista jätteistä, jos jätettä säilytetään 3 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla alueella kolme vuotta tai sitä pidempään.

Verovelvollisen määritelmän tarkennus tarpeellinen

Nykyisestä tilanteesta KIVO toteaa, että ympäristöhallinnon ja Verohallinnon näkökulmasta yli kolmen vuoden välivarastoinnin jälkeen välivarastointialue on muuttunut laittomaksi kaatopaikaksi. Toiminta on tullut jäteverotettavaksi, vaikka toimija ei ole muuttunut kaatopaikan pitäjäksi eikä alue kaatopaikkalainsäädännön mukaiseksi kaatopaikaksi. Pitkittynyt, esimerkiksi laskennalliseen jätekiertoon perustuva välivarastointi voi kuitenkin aiheuttaa merkittäviä ympäristöriskejä, mikäli jätettä varastoidaan pitkiä aikoja ilman soveltuvia, tiiviitä pohjarakenteita. Ympäristöhallinnon osalta laillisen tilan palauttamiseksi tulisi tällaisessa tapauksessa soveltaa hallinnollisia valvontamenettelyjä, esimerkiksi hallintopakkoa, ja tarvittaessa tehdä tutkintapyyntö poliisille. Luvan- ja/tai lainvastaisen välivarastoinnin kohdalla jäteveroa on kuitenkin toisinaan käytetty hallintopakkomenettelyä korvaavana ”pikamenettelynä”.

Esityksessä ehdotetaan lisäystä verovelvollisen määritelmään (jäteverolain 4 §). Säännöskohtaisten perusteluiden mukaan verovelvollinen olisi kaatopaikanpitäjä ja pykälään lisättäisiin selkeyden vuoksi uusi 4 § 2 momentti, jossa säädettäisiin verovelvolliseksi myös se, joka pitää yllä 3 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua jätteiden väliaikaiseen varastointiin tarkoitettua aluetta, kun määräaika ylittyy (3 vuotta). KIVO katsoo, että lisäys on tarpeellinen, mutta on tärkeää huomata, että välivarastointialue ja -toiminta ei tällöin muutu muussa lainsäädännössä tarkoitetuksi kaatopaikaksi ja loppusijoitustoiminnaksi. Kyse on tällöin laittomasta toiminnasta, johon tulisi puuttua ympäristöhallinnon hallintopakkomenettelyin. Tällöin laittoman kaatopaikan ylläpitämisestä saatu verohyöty voidaan realisoida konfiskoitavana rikoshyötynä valtiolle. Menettely, jossa Verohallinto toimii ”sakottajana”, kuten tähän asti, ei KIVOn näkemyksen mukaan ole pitkällä aikajänteellä kestävä ratkaisu.

Esityksen mukaan ”[v]äliaikaisesti varastoidun alueen pitäjää ei ole tarkoitus rekisteröidä säännöllisesti verovelvollisena kaatopaikanpitäjänä, vaan tällaisen alueen pitäjää verotettaisiin satunnaisena jäteverovelvollisena.” Esitys on tältä osin kannatettava, koska voimassa olevassa jäteverolaissa verovelvollisia ovat vain kaatopaikan pitäjät, joiden on rekisteröidyttävä Verohallinnolle.

KIVO katsoo, että ympäristöhallinnon aktiivinen ja tehokas valvonta (laittoman) välivarastoinnin kohdalla on olennaisen tärkeää, jotta jäteverolain, ympäristösuojelulain ja jätelain tavoitteet täyttyisivät.

Suomen Kiertovoima ry

Jutta Laine-Ylijoki
Toimitusjohtaja